

K., M.

Obchód ku czci Wincentego Rapackiego w Lipnie

Notatki Płockie 6/19, 18-19

1961

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

OBCHÓD KU CZCI WINCENTEGO RAPACKIEGO W LIPNIE

Lipno, powiatowe, kilkunastotysięczne miasto, chlubiące się pięknym parkiem — leży blisko, a jednocześnie w pewnym sensie daleko od Płocka. Blisko — ze względu na sąsiedztwo powiatów i związki historyczno-kulturalne; daleko — z powodu niezbyt dogodnej komunikacji.

Mimo tej niedogodności warto było jednak wybrać się tam w niedzielę dnia 22 stycznia 1961 roku, gdyż Lipno urządziło w tym dniu kilka obchodów: 16-tej rocznicy wyzwolenia Lipna spod okupacji hitlerowskiej oraz 98-mej rocznicy powstania styczniowego. Była także i trzecia uroczystość: 120-ta rocznica urodzin Wincentego Rapackiego, wielkiego artysty sceny polskiej, który przyszedł na świat właśnie w tym mieście Ziemi Dobrzyńskiej.

Obchody w Lipnie były urządzone wzorowo, składnie i punktualnie. Organizatorzy opracowali i wydali pomysłowe zaproszenia, ozdobi-

mu, wybudowanego na miejscu rodzinnej siedziby artysty. Przemówienie okolicznościowe wygłosił inspektor oświaty powiatu lipnowskiego B. Falkowski, po czym odsłonięcia tablicy dokonał przewodniczący PPRN M. Nogal. Pamiątkową tablicę zawdzięcza Lipno inicjatywie grupy ludzi, pragnących kulturalnego ożywienia miasta, w szczególności — członków Sekcji Miłośników Historii Miasta Lipna i Ziemi Dobrzyńskiej, utworzonej przy Bibliotece Powiatowej w Lipnie i kierowanej przez przewodniczącego Wł. Krzyszczaka, sekretarza dr R. Lewandowskiego, Wł. Turanta i innych.

Następnie pochód udał się na cmentarz żołnierzy radzieckich, poległych w styczniu 1945 w czasie ofensywy, która oswoiła Lipno spod okupacji hitlerowskiej. Po krótkim przemówieniu przedstawiciela wojska polskiego M. Grzeli złożono wieniec i uczczono pamięć poległych minutą ciszy.

Dalszy ciąg uroczystości odbył się w Powiatowym Domu Kultury.

W świetlicy Domu zostały otwarte: Pierwsza Wystawa Filatelistyczna w Lipnie oraz wystawa książek i czasopism p.t. „Z przeszłości Ziemi Dobrzyńskiej”, zorganizowana przez Bibliotekę im. Zielińskich Towarzystwa Naukowego Płockiego.

Wystawa znaczków pocztowych, urządzona przez miejscowe koło filatelistyczne, była wielką atrakcją dla zwiedzających. Zgromadzono tu piękne zbiory znaczków, wypożyczone od miejscowych zbieraczy; wielkim powodzeniem cieszyło się stoisko pocztowe, w którym sprzedawano okolicznościowe pocztówki i wydane dla celów filatelistycznych specjalne koperty poświęcone wymienionym rocznicom oraz kasowano listy dwoma kasownikami.

Przy otwarciu drugiej wystawy, urządzonej przez mgr Marię Kieffer-Kostanecką, słowo wstępne wygłosił dyrektor Biblioteki im. Zielińskich Czesław Gutry. Wystawa ta przedstawiała w krótkości, ze względu na szczupłość miejsca, historię Lipna i Ziemi Dobrzyńskiej — począwszy od pracy archeologicznej o grodzisku, najstarszej części Lipna, poprzez źródła dziejowe, zawierające teksty najstarszych dokumentów łacińskich z XIV wieku, dotyczących Lipna — do opracowań naukowych okresu walk z Krzyżakami o Ziemię Dobrzyńską, materiałów krajoznawczych i etnograficznych itd. Biblioteka im. Zielińskich przedstawiła również prasę płocką i warszawską z drugiej połowy XIX wieku, w której znalazły się liczne wzmianki i artykuły o Lipnie i Ziemi Dobrzyńskiej; osobny dział stanowiły artykuły o Rapackim w „Tygodniku Ilustrowanym” i w „Świecie”, oraz dramaty i powieści Rapackiego.

Obie wystawy, cieszące się liczną frekwencją zwiedzających, były czynne przez cały tydzień,

Lipnowski znaczek okolicznościowy

ne odbitką fotograficzną w kształcie znaczka pocztowego, przedstawiającego ulicę Rapackiego w Lipnie.

Rano na rynku miasta pod pomnikiem ofiar hitlerowskich, po przemówieniu przewodniczącego PMRN St. Przybylskiego — złożono wieniec. Następnie utworzył się liczny pochód delegacji i miejscowego społeczeństwa; jego uczestnicy udali się na odsłonięcie tablicy poświęconej Rapackiemu. W cichej, starożytności ulicy, noszącej obecnie nazwę Wincentego Rapackiego, nie zachował się niestety domek, w którym urodził się 120 lat temu mistrz sceny polskiej — tablicę wmurowano więc w ścianę do-

przy czym już w pierwszym dniu zwiedziło je kilkaset osób.

Po otwarciu tych wystaw odbyła się akademia, w której wzięło udział przeszło 500 osób. W prezydium akademii zasiadli m. inn.: zastępca kierownika Wydz. Kultury KW PZPR z Bydgoszczy J. Wojciechowski, zastępca kierownika Wydz. Kultury WRN E. Meller, I-szy sekretarz KP PZPR z Lipna J. Kamiński, przewodniczący PRN M. Nogał, dyrektor Wojewódzkiej Biblioteki Publ. z Torunia T. Błachowski, dyrektor Biblioteki im. Zielińskich TNP Cz. Gutry, kierownik Biblioteki Powiatowej w Lipnie T. Bonowicz, przedstawiciele Wojska Polskiego, SD i ZSL, delegaci: Państwowych Teatrów Ziemi Pomorskiej Bydgoszcz — Toruń, ZBoWiD, ZNP, organizacji młodzieżowych i innych.

Akademii zagaił przewodniczący Pow. Komitetu Frontu Jedności Narodu inspektor B. Falkowski, po czym dr Rajmund Lewandowski wygłosił referat o Wincentym Rapackim. Drugi referat p.t. „O wybitnych obywatelach Lipnowskiego” wygłosił mgr Stanisław Kostanecki, członek Towarzystwa Naukowego Płockiego.

RAJMUND LEWANDOWSKI

WINCENTY RAPACKI

W księdze metrykalnej parafii lipnowskiej z roku 1840 pod numerem 38 czytamy: „Działo się w mieście Lipnie dnia 21 marca 1840 r. O godzinie 11 stawił się Wojciech Rapacki w Lipnie zamieszkały, lat 35, w obecności Józefa Morawskiego, porucznika byłego Wojska Polskiego, lat 51, Kazimierza Ziółkowskiego, szewca, lat 41, obydwu z Lipna — i okazał dziecię płci męskiej urodzone 22 stycznia b. r. o godzinie 6 po południu z jego małżonki Wiktorii, Barbary z Pieglowskich, lat 25. Dziecięciu nadano imię Wincenty. Chrzestni Józef Morawski i Salomea Vogt. Nadto stawający oświadczył, że spisanie aktu opóźniło się z powodu nieobecności jego w domu”.

Wincenty Rapacki, znakomity aktor i dramaturg, urodził się w Lipnie w drewnianym domu należącym do dwóch żydowskich właścicieli Szperlinga i rusznikarza Ruskolenkera przy ulicy dawniej zwanej Kozią.

Lipno było wówczas małym miastem powiatowym w guberni płockiej liczącym ponad cztery tysiące mieszkańców, (z czego ponad tysiąc stanowili Żydzi), zamieszkujących ponad dwieście domów przeważnie drewnianych. Miasto wznosiło się malowniczo na pagórkach i zboczach doliny środkiem której płynął Mień przecięty groblą z dwoma mostami. Miasto dzieliło się na „stare” i „nowe”. Stare miasto obejmowało prostokątny Rynek z kamieniczkami i drewnianym dwukondygnacyjnym ratuszem, oraz przylegające do niego ulice: Jakubską, Młyńską, Żydowską, Płocką, Tasiemkową (późniejsza Złota i Ratuszowa) i kilka

W części artystycznej wystąpiły: chór przy PDK Lipno, młodzi soliści, zespół instrumentalny przy szkole podstawowej nr 3, chór świetlicowy z Dobrzynia oraz 20-osobowa orkiestra dęta, niedawno utworzona przy Pow. Domu Kultury.

Po akademii odbyło się spotkanie towarzyskie w kawiarni Lipnowskiego Domu Kultury, w którym wzięli udział: przedstawiciele partii i władz oraz działacze społeczni i kulturalni z Lipna, Bydgoszczy, Płocka i Torunia.

Połączone uroczystości lipnowskie: 120-tej rocznicy urodzin W. Rapackiego, 98-mej rocznicy powstania styczniowego oraz 16-tej rocznicy wyzwolenia Lipna udały się nadspodziewanie dobrze. Przejawiała się w nich m. inn. dobrosąsiedzka współpraca dwóch miast: Płocka i Lipna, stanowiąca zachętę do dalszych tego rodzaju kontaktów.

Piękne tradycje przeszłości mogą i powinny być wykorzystane dla aktywizacji współczesnej Ziemi Lipnowskiej, do popularyzowania wśród jej mieszkańców hasła pracy dla własnego regionu, a przez to i dla całego kraju.

M.K.

Wincenty Rapacki

mniejszych. Nowe miasto ciągnęło się ku południowi poza Górę św. Antoniego. W tej części miasta przy obecnej ulicy Kościuszki mieścił się m. in. Sąd Pokoju Okręgu Lipnowskiego, gdzie jako urzędnik sądowy pracował ojciec artysty.